

בענין שינה בסוכה
אריה ליבוביץ

- I. The Chiyuv. שו"ע תרל"ט:ב.
- A. Reason - סוכה דף כו - there is no קבע לשינה because sometimes a nap is a person's sleep.
- B. What about a tiny sleep? מקראי קודש סוכות א"לג
1. Pri Megadim - less than 100 אמות isn't even עראי.
  2. Proof from בעל המאור סוף פסחים that even the smallest sleep is a problem.
    - a. סוכה דף נג is evident that you can survive on tiny drops of sleep.
  3. הררי קודש שם - maybe only d'rabanan.
- II. Type of סוכה.
- A. Small Sukkah.
1. Sleeping uncomfortably - רמ"א תר"מ:ג -
    - a. שו"ת חכם צבי סימן צד - don't have to be uncomfortable because תשבו כעין תדורו
    - b. אבני נזר סימן תעט - several proofs that Rama is right.
  2. מקראי קודש סוכות א"לד -
  3. Does the table need to stay when you sleep?
    - a. משנ"ב תרמ"ז - yes
    - b. מג"א תר"מ:ט - no, remove it and sleep on diagonal.
    - c. שו"ת צ"א ח"ח סימן כב - Mishnah Berurah can't mean it.
    - d. הררי קודש עמ' קצט tries (unsuccessfully according to חזו"ן עובדיה עמ' קצט) to defend Mishnah Berurah.
- B. Sukkah you *can't* sleep in. רמ"א תרמ"ד - if you can't sleep it isn't kosher for anything.
1. חכם צבי שם - תשבו כעין תדורו is not a din in how the sukkah is made, but in how you are supposed to use it. That's the machlokes whether the sukkah needs to be ד על ד אמות (enough to sleep) or ז על ז טפחים (enough to eat).
    - a. cited by שער הציון שם as arguing on the Rama - see also משנ"ב שם.
  2. שו"ת ארץ צבי סימן צח - it is a partial mitzvah.
- III. ברכה.
- A. בעל המאור סוף פסחים - we make beracha every day, unlike מצה, because you can't go three days without sleep.
- B. תוס' ברכות דף יא - no beracha because maybe won't be able to sleep.
1. Question - How can we say Hamapil?
    - a. ערוה"ש רל"ו - המפיל is ברכת השבח (you really can talk after)
    - b. אליה רבה סימן רלט - more likely you will be uncomfortable in Sukkah
- IV. With Wife? רמ"א תרל"ט:ב
- A. ט"ז תרל"ט - married guys are exempt because being with wife is במצוה.
1. Although נשים בבגדי צבעונין this is based on ופרישות קבין מעשרה קבין ופרישות קבין מעשרה קבין
  2. דברי יציב א"ח רעד defends ט"ז from attacks of נשמת אדם
  3. no concept of פטור ממצות שמחת אשתו because one is בין אדם למקום and the other is לחבירו חזו"ן עובדיה עמ' קצה
- V. It Starts Raining While You are Sleeping. Normally patur רמ"א תרל"ט:ז
- A. What about first night?
1. ריטב"א סוכה כו - patur
  2. הררי קדם סימן קטו
- VI. Somebody who falls asleep outside of sukkah.
- A. הליכות שלמה
- B. חזו"ן עובדיה עמ' רא-רג

1 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות סוכה סימן תרלט סעיף ב

אוכלים ושותים וישנים בסוכה כל שבעה, בין ביום בין בלילה, ואין ישנים חוץ לסוכה אפי' ד שינת עראי; אבל מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה. וכמה אכילת עראי, כביצה מפת; ומותר לשתות מים ויין ולאכול פירות (ואפי' קבע עליהו) (ד"ע) חוץ לסוכה; ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפי' מים, הרי זה משובח; ותבשיל העשוי מחמשת מינים, אם קובע עליו חשיב קבע וצריך סוכה. הגה: ומה שנוהגין להקל עכשיו צשינה, שאין ישנים בסוכה רק המדקדקין צמלות, י"א משום לנה, דיש לער לישן צמקומות הקרים (מרדכי פ' הישן); ולי נראה משום צמלות סוכה איש וציתו, איש ואשתו כדרך שהוא דר כל השנה, וצמקום שלא יוכל לישן עם אשתו, שאין לו סוכה מיוחדת, פטור; וטוב להחמיר ולהיות עם אשתו כמו שהוא דר כל השנה, אם אפשר להיות לו סוכה מיוחדת.

2 - תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כו עמוד א

תנו רבנן: אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה, ואין ישנים שינת עראי חוץ לסוכה. מאי טעמא? - אמר רב אשי: גזרה שמא ירדם. - אמר ליה אביי: אלא הא דתנאי: ישן אדם שינת עראי בתפילין, אבל לא שינת קבע, ליחוש שמא ירדם: - אמר רב יוסף בריה דרב עילאי: במוסר שינתו לאחרים

3 - בעל המאור סוף פסחים

יש שואלים מה טעם אינן אנו מברכים על אכילת מצה כל שבעה כמו שאנו מברכים על הסוכה כל שבעה והא גמרינן להו אהדדי שלילה הראשון חובה ושאר ימים רשות בין במצה בין בסוכה? ויש להשיב לפי שאדם רגיל בשאר הימים לעמוד בלא אכילת מצה וניזון באורז ודוחן וכל מיני פירות משא"כ בסוכה שאינו יכול לעמוד בלי שינה שלשה ימים, והוא חייב לישון בסוכה ולטייל בה וטעם נכון הוא.

4 - תוספות מסכת ברכות דף יא עמוד ב

וא"ת מפני מה אין אנו מברכין לישן בסוכה. וי"ל דברכה דאכילה שמברכין לישב פוטרנו. א"נ משום שמא לא יישן והוי ברכה לבטלה שהרי אין בידו לישן כל שעה שירצה.

5 - ערוך השולחן אורח חיים הלכות תפילות מנחה וערבית סימן רלט סעיף ו

ויש שכתבו ע"פ המדרש לקרוא כל הג' פרשיות שיש בהם רמ"ח תיבות לשמירת רמ"ח איברים [מג"א סק"א] אבל כיון שבגמ' מפורש רק פרשה ראשונה א"צ יותר וכן המנהג הפשוט וכתב רבינו הרמ"א דיקרא ק"ש סמוך למטתו ואין אוכלים ושותים ומדברים אחר ק"ש שעל מטתו אלא יישן מיד שנאמר אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה ועי' לעיל סי' ס"ג אם מותר לקרות כשהוא שוכב ואם קרא ק"ש ולא יוכל לישן מיד אז חוזר וקורא כמה פעמים זה אחר זה עד שישתקע בשינה ושיהיה קריאתו סמוך לשינתו ואין מברכין על ק"ש שעל מטתו עכ"ל והנה זהו וודאי דאין הכוונה שאחר ברכת המפיל אין הפסק עד השינה כמו בכל הברכות שאסור להפסיק בין נט"י להמוציא וכיוצא בזה שהרי אומרים הפסוקים אח"כ ולהרמב"ם פרשה שמע ואף דהם משום שמירה מ"מ אי ס"ד דאסור להפסיק מאי מהני שהם משום שמירה אלא וודאי דכאן לא הוי ההפסק איסור כבכל הברכות והטעם דהא שינה אינה ביד האדם והסברא זו כתבו בסוכה פ"ד הרא"ש והמרדכי דלכן אין מברכין על שינת סוכה ע"ש וברכה זו היא חיובית על ענין השינה של האדם ולזה אומר שיראה לקרבה להשינה בכל היכולת [ועמג"א סק"ג] וכשצריך לשמש מטתו יקרא אח"כ ויטול ידיו ויקרא אם הוא נקי משכבת זרע וזה שכתב אם מותר לקרות כשהוא שוכב זהו כשמכוין לצאת ידי ק"ש בקריאה זו כשיטת רש"י שכתבנו בס' רל"ה אבל אם כבר יצא טוב יותר לקרותה בשכיבה [שם] וכן המנהג הפשוט וזה שכתב חוזר וקורא כמה פעמים כוונתו מה שירצה או שמע או הפסוקים או שארי ד"ת ואם מהרהר בתורה א"צ יותר [שם] ומה שאין מברכין על ק"ש שעל מטתו הטעם פשוט דהחיוב אינו אלא בברכת המפיל ולא שייך ברכה על ברכה ונראה דגם נשים חייבות בברכת המפיל ורוב נשים שלנו נזהרות בזה [עמג"א סק"ב]:

6 - אליה רבה סימן רלט

כתב [שיירי כנסת הגדולה הגהות טור אות ה] מצאתי בברכת אברהם דף כ"ז [ח"ד סימן קסו עמוד תיא] קשה שמא לא יישן כמו דאין מברכין על השינה בסוכה, וי"ל דברכת המפיל הוא על טבע שינה שאי אפשר שלא יישן, אבל

בסוכה אם מצטער לא יישן כלל, עוד י"ל שהמפיל הוא על מנהגו של עולם כמו ברכת הנותן לשכוי בינה ואפילו לא יישן מברך.

7 - תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נג עמוד א

תניא, אמר רבי יהושע בן חנניה: כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו. כיצד? שעה ראשונה - תמיד של שחר, משם - לתפלה, משם - לקרבן מוסף, משם - לתפלת המוספין, משם - לבית המדרש, משם - לאכילה ושתיה, משם - לתפלת המנחה, משם לתמיד של בין הערבים, מכאן ואילך - לשמחת בית השואבה. איני? והאמר רבי יוחנן: שבועה שלא אישן שלשה ימים - מלקין אותו וישן לאלתר! - אלא הכי קאמר: לא טעמנו טעם שינה, דהווי מנמנמי אכתפא דהדדי.

8 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות סוכה סימן תרמ

מי שלא יוכל לישן בסוכה מחמת שזר לו צפישוט ידיו ורגליו, לא מקרי מצטער, וחייב לישן שם אע"ג דלריך לכפוף ידיו ורגליו (ת"י סימן ל"ג)

9 - שו"ת חכם צבי סימן צד

מ"ש במרדכי פ' הישן דאם עשה סוכה בתחלה במקום הראוי להצטער בשינה לא יצא י"ח כלל אפי' באכילה אינו נ"ל כלל דתשבו כעין תדורו לאו על אופן הסוכה קאי באיזה ענין תהיה עשויה אלא על אופן הישיבה באיזה ענין תהא וע"ז קאמר דתהא כעין דירה ואה"נ דאם עושה ב' סוכות האחת לאכילה והשנייה לשינה אף שאותה של אכילה אינה ראויה לשינה מ"מ נפיק בה ידי חובת אכילה ובהכי אזדא לה הוכחת הרב תה"ד סי' צ"ב דמי שאינו יכול לישן בפישוט ידיו ורגליו דלא הוי מצטער וחייב לישן בה וקמוכח לה משיעור סוכה שהוא ז' טפחים ומדברי המרדכי הנ"ל ובאמת הדבר תמוה מאוד והחוש מוכיח דאין לך צער גדול מזה ובודאי דלכתחלה אין לו לעשות סוכה בענין זה כדי שיהיה מצטער ופטור מן הסוכה אבל אם הוא ביו"ט וכבר נעשה או שאין לו מקום לסוכה אחרת יותר גדולה נ"ל לע"ד אחר בקשת המחילה מכבוד תורת הרב ז"ל דאינו חייב להצטער ולישן בסוכה בלי פישוט ידיו ורגליו כדרכו כל השנה וכלל גדול אמרו תשבו כעין תדורו וכיון שבדירתו ודאי אין אדם ישן באופן זה אף בסוכה אינו חייב לישן בה בזה האופן ועוד אמרו דבשינה אפי' גשמים כל שהוא הוי צער לפטור והראיה מהמרדכי הנ"ל היא גופא צריכה ראייה אדרבא כיון דקי"ל סוכה דירת עראי בעינן וכו' עקיבא שעשה סוכתו בראש הספינה אף שהרוח מצוי' שם ועוקרתה כמו שבאמת עקרה ומסתמא אין דרך לישן שם כיון שהרוח מצויה שם כל שעה ונוחה ליעקר ואין אדם ישן בדירה כזו ואפ"ה עשאה ר"ע כדי לאכול שם ש"מ דאף שאינה ראויה לישן בה יוצא בה י"ח אכילה והנלע"ד דעיקר פלוגתייהו דרבי ורבנן אי בעינן ד' אמות או סגי בז' טפחים הוא בסברא זו אי בעינן שתהא הסוכה ראויה לשינה נמי ולהכי בעינן ד' אמות כדאשכחן לענין ד"א ברה"ר דטעמא משום דבשינה בעינן האי שיעורא או סגי בראויה לאכילה להכי סגי בז' טפחים כדי ראשו ורובו ושלחנו וקי"ל כרבנן ובהישן אמרינן כל האזור מלמד שכל ישראל יוצאין בסוכה א' פירש"י דמשמע סוכה א' לכל ישראל שישבו בה זה אחר זה ואין ספק דאף דבאכילה ראויין לאכול זה אחר זה דהיינו שיאכלו אלף או רבוא כאחד ואח"כ אלף או רבוא אחר אבל לענין שינה כיון שעיקר מצות שינה לסוכה היא איש ואשתו א"א לשני אנשים ונשותיהם לישן בסוכה אחת ואי בהפסק מחיצה אינה סוכה א' אלא כמה סוכות ולפי סברת המרדכי הנ"ל אף מצות אכילה לא יצאו א"ו לאו מילתא היא ולמאי דחזיא מיהא נפיק בה הנ"ל. /מהגהות ב"ד+ /ע' שו"ת הר הכרמל (סימן ט"ו חאו"ח) ושו"ת שמן רוקח (ח"ג סימן כ"ד+) צבי אשכנזי ס"ט:

10 - שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן תעט

ב"ה אור ליום ועש"ק ר"ח מרחשוון תרנ"ד. שוכ"ט לכבוד הרב הגדול חריף ובקי ידיו רב לו כקש"ת מ' יעקב מרדכי נ"י האבד"ק בולגרייא.
א) על דברי חכם צבי שחולק על המרדכי במ"ש שאם עשה סוכה במקום שמצטער בשינה אף באכילה לא יצא, והחכם צבי חולק מסברא וחולק גם על תרומת הדשן שפסק בסוכה קטנה דמחויב לכפוף ידיו ורגליו לישן בסוכה, ומשום דסוכה שבעה אי אפשר לישן באופן אחר. והחכם צבי חולק לפי שיטתו הנ"ל ואומר דשיעור הנ"ל לצאת ידי חובת אכילה אף שאין ראוי לישן בה, ואומר דזה מחלוקת רבי ורבנן דרבי מצריך ארבע אמות בכדי שיהי' ראוי לישן בה וחכמים חולקים, ע"כ סגי בשבעה לאכול בה. עד כאן דברי חכם צבי. וכבודו כתב דמדברי רש"י גבי אינה יכולה לקבל כרים וכסתות של עליונה תחתונה כשרה ומשום דעליונה פסולה. ופרש"י כרים לישן. הנה דכשאינה ראוי'

לישן פסולה. עד כאן דבריו:

(ב) יפה כתב. וכבר רשמתי בגליון חכם צבי שלי דברי רש"י אלו ועוד רשמתי דברי רמב"ן פרק קמא דסוכה בדין סוכה קטנה דכל שאינה ראוי' לאכילה כדרכה ולכל מילי דסוכה אינה סוכה ופסולה אפילו לישן ולשנן. והנה מפורש כדברי המרדכי הנ"ל. וגם מפורש כתרומת הדשן דשיעור שבעה לישן ולשנן. ובודאי ה' זה בהעלם מהרב חכם צבי:

(ג) ועוד ראוי' מוכרחת דשיעור סוכה שבעה גם לישן כתה"ד הנ"ל, שהרי מפורש ריש סוכה (ג ע"א) דהא דשיעור סוכה שבעה בית שמאי הוא. והנה בשמעתא דסוכה ישנה (ט ע"א) מפורש דבית שמאי סבירא להו כר' אליעזר דאין עושין סוכה בחולו של מועד. ובפרק הישן (כ"ז ע"א) דר"א אומר אין יוצאין מסוכה לסוכה ואין עושין סוכה בחול המועד, דסבירא לי' תעשה לך שבעת ימים עשה סוכה לשבעת ימים, וחכמים סבירא להו יוצאין מסוכה לסוכה ועושין סוכה בחול המועד דסבירא להו הכי קאמר רחמנא עשה סוכה בחג. ממילא לבית שמאי דסבירא להו אין עושין סוכה בחול המועד סבירא להו נמי אין יוצאין מסוכה לסוכה, ופרש"י אין יוצאין מסוכה לסוכה לאכול בזו ולישן בזו. ואם כן מוכח דשיעור סוכה שבעה לבית שמאי גם לישן בה. והראי' שכתב החכם צבי מכל ישראל ראויין לישן בסוכה אחת, יפה דחה כבודו ועוד יש לדחות בכמה גוונ. וקל להבין:

דברי ידו דר"ש וש"ת באה"ר הק' אברהם.

11 - משנה ברורה סימן תרמ ס"ק כז

אע"ג דצריך לכפוף ידיו ורגליו - היינו אף אם אין לו עצה האידך לפשוט רגליו חוץ לסוכה [מב] דבפושט רגליו חוץ לסוכה לכו"ע לא מקרי מצטער בכך וחייב לישן שם ואך שצריך לזהר שיהיה השולחן ג"כ בתוך הסוכה דאל"ה חיישינן שמא ימשך אחר שולחנו וכדלעיל בסימן תרל"ד:

12 - מגן אברהם סימן תרמ ס"ק ט

ט דצריך לכפוף - דהא משך סוכה קטנה ז"ט כדי ראשו ורובו ולראשו ורובו עכ"פ בעינן י"ט אלא ע"כ שכופף קומתו (ת"ה) וצ"ע ד"ל שבעת השינה מסלק השלחן ושוכב באלכסון של הסוכ' שהוא י"ט פחות חומש ורגליו חוץ לסוכ' בבית ע' ברש"י ריש סוכה ולפמ"ש התוס' בעירובין דף מ"ח דגופו של אדם ג"א חוץ מראשו א"כ בעי' לראשו ורובו יותר מ"ט ומוכח שפיר, אמרי' בגמ' שהרוח ה' משיר קסמין של סכך על המאכל ויצא רב יוסף א"ל אביי והא אנן תנן משתסרח המקפ' א"ל לדידי כיון דאנינא דעתאי כמו שתסרח המקפה דמי (ופירש"י רב יוסף מאניני הדעת ה' כדאי' בפ' ע"פ דתניא כו"ן דר"ל דוקא ר' יוסף שידוע שהי' מאניני הדע' אבל שאר כל אדם אין יכול לו' אינסטיניס אני אלא בעינן עד שתסרח המקפ' אלא אם כן ידוע שהוא אינסטיניס עסי' תרכט סי"ד וססי' תרי"ד ואי' דף כ"ו שאם יש יתושים בסוכה מותר לישן בכילה אף ע"פ שיש לה גג י' לעסי' תרכ"ז] משמע דזה עדיף מלישן חוץ לסוכה דאיכא מ"ד דיצא בזה:

13 - שו"ת ציץ אליעזר חלק ח סימן כב

שמעתי באומרים לי בשם ת"ח מפורסם שפלפל לחדש שהדין הנפסק בשו"ע /או"ח/ בס' תרל"ד סעי' ד' דמי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו חוץ לסוכה ואכל כאילו לא אכל בסוכה, ישנו גם בשינה, ומי שישן ראשו ורובו בסוכה ושלחנו חוץ לסוכה נחשב נמי כאילו לא ישן בסוכה. וחילי דידיה הוא מהאמור במשנה ברורה בס' תר"מ ס"ק כ"ז, דעל הדין הנפסק בשו"ע שם /או"ח סי' תרל"ד/ דמי שלא יוכל לישן בסוכה מחמת שצר לו בפשוט ידיו ורגליו לא מקרי מצטער וחייב לישן שם אע"ג דצריך לכפוף ידיו ורגליו, כותב שם המ"ב וז"ל: היינו אף אם אין לו עצה האידך לפשוט רגליו חוץ לסוכה, דבפושט רגליו חוץ לסוכה לכו"ע לא מקרי מצטער בכך וחייב לישן שם, ואך שצריך לזהר שיהיה השלחן ג"כ בתוך הסוכה דאל"ה חיישינן שמא ימשך אחר שלחנו וכדלעיל בסימן תרל"ד עכ"ל. הרי שגם בנוגע לשינה ישנו ג"כ התנאי דצריך שיהי' השלחן ג"כ בתוך הסוכה ובלא"ה חיישינן גם לגבי שינה לשמא ימשך אחר שלחנו, ע"כ.

ולדעתי הוא טעות גדול לומר בכזאת, וברור הדבר שלגבי שינה אין כל קפידא בנוגע לשלחן אם יהיה בתוך הסוכה או מחוצה לה, דלגבי שינה לא שייך כלל לחוש לשמא ימשך אחר שלחנו אם יהי' מחוץ לסוכה, כי בשעת שינה אין כל צורך לשלחן. [והכי פשיטא ליה להמג"א בסק"א דבשעת השינה יכול לסלק השלחן כיעו"ש, ואין מי שיחלוק עליו, וז"ש המ"ב, אך שצריך לזהר שיהי' השלחן ג"כ בתוך הסוכה וכו', כוונתו בזה להזכיר רק התנאי ההכרחי שישנו בסוכה כזאת, והשייך לשעת אכילה, והיינו דאע"פ שהסוכה כ"כ צרה בכל זאת צריך לזהר שיהא מקום לה גם לעמידת השלחן בתוכה, ושלא יעמוד מחוצה לה, כי הכרחי הדבר לשעת האכילה דאל"כ יש חשש אז שימשך

אחר שלחנו כדלעיל בסי' תרל"ד שנפסק בהדי' כן, אבל משום שעת השינה ברור הדבר שלא עלתה כלל על דעת המ"ב להצריך שגם אז יהי' השלחן ג"כ בתוך הסוכה, דאז אין כל חשש לשמא ימשך וכנ"ל. וכדברי האמורים מפורש יוצא מדברי הפרמ"ג במ"ז סק"ה, שמשם לוקחו דברי המ"ב כדמציין בשעה"צ שם בס"ק מ"ב. דהפרמ"ג שם מדבר בזה במפורש גם בנוגע לאכילה וכותב בזה הלשון: אבל אם אפשר לישן שם ראשו ורובו י"ח = יצא ידי חובה = הן באכילה ושינה ודוקא שולחנו בתוך הבית א"י י"ח דאתי לאמשוכי כבסימן תרל"ד סעי' ד' עכ"ל. הרי בהדיא שהמדובר בפרמ"ג בכאן גם בנוגע לאכילה לומר שיוצא בסוכה כזאת גם י"ח אכילה, ועל כן מדכותב שיוצא גם י"ח אכילה המשיך הפרמ"ג להסביר שרק אם שלחנו בתוך הבית אז א"י בסוכה כזאת ידי חובת אכילה כמבואר בסי' תרל"ג, אבל אם שלחנו בתוך הסוכה יוצא שפיר בזה גם ידי חובת אכילה. אבל בנוגע לשינה לא עלתה על דעתו כלל להצריך שגם אז ימצא שלחנו בתוך הסוכה. ומינה גם לכוונת דבריו של המ"ב ששאובים המה מהפרמ"ג שהמה ג"כ בכזאת רק בנוגע לאכילה, וכנ"ל, ופשוט.

14 - חזון עובדיה עמ' קצט

אמנם ראיתי בספר מקראי קודש בהגהת הררי קדש שכתב ליישב דברי המשנה ברורה דמיירי שאין הסוכה ראויה לישן בפישוט ידיו ורגליו מחמת שהסוכה צרה מאד ובכל זאת הוא חייב לישן בסוכה ולא חשיב מצטער אולם בתנאי שיהא שולחנו שם בשעת השינה שאל"כ הרי אין סוכה זו ראויה לקיים בה גם מצות אכילה ואע"פ שבשעת אכילה יכול להכניס השלחן מ"מ חשיב מסטער שכל פעם שהוא זקוק לשינה יטרח להוציא את שלחנו ובשעת האכילה יטרח להכניסו וכו'. ובמחכ"ת ירד להציל ולא הציל שכל הדברים האלה הם ללא יסוד וללא שרש וענף וגם מ"ש המשנ"ב שמא ימשך אחר שלחנו אין לו הכנה כלל.... ואע"פ שראיתי כתוב שהמשנה ברורה נהג בעצמו להשאיר השלחן בסוכה בעת השינה וכששאלוהו על כך ענה שכדאי לנהוג כן מכל מקום אין זה אלא מתורת חסידות ואינו מעיקר ההלכה וזה ברור, וכן המנהג. פוק חזי מאי עמא דבר

15 - רמ"א אורח חיים הלכות סוכה סימן תרמ סעיף ד'

הגה: ואם עשאה מתחלה במקום שמלטער באכילה או בשתייה או בשינה, או שא"א לו לעשות אחד מהם בסוכה מחמת דמתיירא מלסטים או גנבים כשהוא בסוכה, אינו יולא באותה סוכה כלל, אפי' בדצרים שלא מלטער בהם, דלא הויא כעין דירה שיוכל לעשות שם כל לרכיו

16 - משנה ברורה סימן תרמ ס"ק כ

אינו יוצא וכו' - ר"ל אפילו י"ח אכילה ויש מאחרונים שחולקין ע"ז ודעתם דאף דלכתחלה בודאי אין לעשות סוכה כזו שאין יכול לקיים בה כל הדברים כדין מ"מ בדיעבד יוצא בה ידי חובת אכילה כיון שלאכילה אין מצטער:

17 - שער הציון סימן תרמ ס"ק כה

שערי תשובה בשם תשובת חכם צבי סימן צ"ד, וכן דעת בנו בספרו מור וקציעה, וכן הסכים בתשובת משיבת נפש. ועיין לעיל בריש סימן תרל"ט בשערי תשובה שהביא סיעתא להחכם צבי מתשובת רב האי גאון, ומכל מקום יש לזוהר מאד בזה, כי כמה אחרונים העתיקו את דברי הרמ"א להלכה, וקושית החכם צבי כבר ישבו, עיין שם:

18 - שו"ת ארץ צבי סימן צח

ועתה נבא לנ"ד דאף אם נימא דסוכה שאין ראויה לשינה אין יוצאין בה אפילו באכילה היינו משום שאינו כעין תדורו מ"מ עכ"פ איכא קצת מצוה מפאת הגז"ש טו טו מחג המצות דכל שבעה איכא עכ"פ מצוה של רשות דלענין זה לא בעי כעין תדורו דהרי אפילו בשעת גשמים דל"ה כעין תדורו מקיים מצוה זו ווא"כ שפיר מברכין על סעודת הלילה בסוכה אף במקום שאינה ראוי לשינה ואפשר דגם בזה שייכי קצת ב' טעמים כנ"ל א' דיש מצוה גמורה לאחרים שיש להם סוכה טובה ראוי לשינה וגם אצלו קצת מצוה בישיבה בסוכה זו

19 - תלמוד בבלי מסכת ערכין דף ג עמוד ב

הכל חייבין בסוכה, כהנים לויים וישראלים. פשיטא, אי הני לא מחייבי, מאן מחייבי? כהנים איצטריכא ליה, סד"א: הואיל וכתוב +ויקרא כג+ בסוכות תשבו, ואמר מר: תשבו שבעת ימים - כעין תדורו, מה דירה איש ואשתו אף סוכה איש ואשתו, והני כהנים הואיל ובני עבודה ניהו לא ליחייבו, קא משמע לן: נהי דפטיירי בשעת עבודה, בלא שעת

עבודה חיובי מיחייבי, מידי דהוה אהולכי דרכים, דאמר מר: הולכי דרכים ביום - פטורין מן הסוכה ביום וחייבים בלילה.

20 - ט"ז אורח חיים סימן תרלט ס"ק ט

(ט) ול"ג משום דמצות סוכה כו'. - על הטעם הזה ק' א"כ גם על האכילה לא יצא עד שתהיה לו סוכה מיוחדת כמ"ש המרדכי הביאו רמ"א בס"ל תר"מ דאם עשה סוכה במקום המצטער בשינה אף ידי אכילה לא יצא ונלע"ד לתת טעם לקולת השינה דאיתא בגמ' דשלוחי מצוה פטורים דהיינו רבה בר רב הונא ור"ח שהלכו לקבל פני ר"ג היו ישנים חוץ לסוכה וה"ל למי שנשוי אשה שחייב לשמח את אשתו ברגל כדלעיל סימן תקנ"ט ונשים פטורות מן הסוכה א"כ אם אינו רוצה לפרוש מאשתו מקרי דבר מצוה וע"כ פטור מן הסוכה בלילה בשינה ואפי' אם אשתו איננה טהורה מ"מ שייך שמחה כשבעלה עמה בחדר כדאית' בגמ' שאסור לישן בחדר שאיש ואשתו לנין בו וא"ר יוסף אפילו באשתו נדה שנאמר נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה כנ"ל טעם הקולא בזה למי שמיקל בו:

21 - שו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן רעד

ובנשמת אדם כלל קמ"ז אות א', תמה על הטו"ז שכתב שהוא חייב לשמחה, שהרי בגמ' פסחים ק"ט ע"א קאמר אלא נשים בראוי להם בבגדים ולא אמרינן בריבוי תשמיש, ומ"ש בפסחים ע"ב ע"ב חייב אדם לשמח את אשתו וכו', ר"ל שאז חייב בעונתה וקם בלאו דלא יגרע, וא"כ כיון שחייב בסוכה לא חל עליו הלאו, וכמו ביוצא לדרך ביו"ד סי' קפ"ד סעיף י' ברמ"א דלדבר מצוה א"צ, וע"כ דלא חל עליו. ושוב הביא מהסמ"ק סי' רפ"ה שמשמע מדבריו להדיא דעונה בכלל מצות ושמח את אשתו, אבל כל הפוסקים כתבו דדוקא בשנה ראשונה הוי מ"ע דושמח עיי"ש. ולא הבנתי לפענ"ד, דאין זה דומה כלל ליוצא לדרך, דהכא אם הוא חייב לשמחה מכח שמחת הרגל תו לא הוי כעין תדורו וליכא כלל מצות סוכה, וזה כוונת הטו"ז, וכן נראה להדיא מהד"מ הנ"ל דאיכא בזה ושמחת אתה וביתך כי לפעמים אשתו מצטערת ולא הוי כעין תדורו, משא"כ ביוצא לדבר מצוה המצוה דוחה החיוב עונה. ושו"ר גם בהגהות חת"ס ע"ד הטו"ז באור"ח שם, שכתב כן שליכא כאן מצות סוכה כלל משא"כ בס"ל קפ"ה עיי"ש ודו"ק.

22 - חזון עובדיה עמ' קצה

ואע"פ שהוא עוסק במצות סוכה אינו פטור ממצוה זו וכעין מ"ש הגאון שם אריה שלא אמרו העוסק במצוה פטור ממצוה אלא במצוה שכמותה כגון ששתיהם מצות שבין אדם למקום אבל העוסק במצוה שבין אדם למקום לא מסתבר שיפטר ממצוה שבין אדם לחבירו.

23 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות סוכה סימן תרלט

היה ישן וירדו גשמים בלילה ונכנס לתוך הבית, ופסקו הגשמים, אין מטריחין אותו (מאן לחזור לסוכה כל אותה הלילה, אלא ישן בביתו עד שיעלה עמוד השחר. הגה: ויעור משנתו) טור. (מי שהוא ישן בסוכה וירדו גשמים, אין לריך לשער צדדי שיתקלקל הכזשיל, דגשמים מועטים הוי לער לישן שם ויוכל ללאת) מהרי"ו; וכל הפטור מן הסוכה ואינו יולא משם, אינו מקבל עליו שכר ואינו חלל הדיוטות) הגה"מ פ"ו; וכשיולא מן הסוכה מכח הגשמים, אל יצטע ויולא, חלל ילא כנכנע כעצד שמוזג כוס לרצו ושפכו על פניו. (מהרי"ל).

24 - חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף כז עמוד א

ולא מצינו חילוק בימי החג בין ליל הראשון לשאר ימים אלא בחיוב אכילה זו דאילו בעניני חיוב הסוכה שלא לאכול ולשתות קבע חוץ לסוכה ושלא לישן קבע חוץ לסוכה דינם שוה, והכתוב השוה אותם בסוכות תשבו שבעת ימים, וזה פשוט.

אבל שמעתי בשם גדול מגדולי הדור אשר בצרפת שהיה מחייב לישן בסוכה בלילה הראשון של סוכות ואפילו ירדו גשמים שינת עראי מיהת, ולא התירו לו לירד מן הסוכה אלא בשאר ימים שהם רשות אבל בלילה הראשונה הכתוב קבעו חובה מגזירה שוה דט"ו ט"ו מחג המצות, והא ליתא כלל לפום האי דכתיבנא שאין חיוב ליל הראשון אלא באכילה דומיא דליל ראשון של פסח, דחיוב שינה לא אתי מהתם דלא מחייב בשינה, ותו דאם כן היכי סתים לן תנא לקמן שאם ירדו גשמים יצאו מן הסוכה ולא חילק בין ליל הראשון לשאר ימים, אלא ודאי דהא ליתא כלל, ומה שכתבנו נכון ועיקר לכל מודה על האמת, מפי מורי נר"ו.